

Steia - utvikling av Alvdal Sentrum

Av Per B. Steihaug (1925-1990)

Navnet er vel ikke noe entydig geografisk område med klart trukne grenser. Steien krets er en ting, men når vi snakker om Steia, tenker vi vel på hele tettbebyggelsen rundt sentrum, mens vi atter andre ganger bare tenker på et helt snevert område med servicefunksjonene rundt jernbanestasjonen.

Når en skal prøve å få til en liten oversikt over utviklingen på Steia, synes det naturlig at meieriet og ungdomsskolen/samfunnshuset blir avgrensingen mot syd. Glåma får være vestgrensen, mens gårdene Stortorhaugen synes naturlig å ta med mot nord, og all bebyggelse mot øst må tas med.



Steien Hotell fotografert av Trondheimsfotografen Erik Olsen omkring århundreskiftet. Kopi etter glassnegativ i De kongl. videnskabers samling, biblioteket, Trondheim.

Om Steia skriver Einar Steimoeggen i Alvdalsboka bl. a.:

"Namnet Steia har einstavings tonelag, dativform er Steien, og det heiter å vera på Steien. Det har hatt mange ulike skriftformer ned gjennom tidene, Steigh i 1381 (Diplomatorium Norwegicum, s. 179), Steen i 1520, Stiegh i 1578, Steggen i 1593, Steigh i 1604, Steigen i 1916, Stegen i 1657, og Storsteigen fra 1667 til 1800. Den eldste og mest opphavelige forma har de tiljamna heitt Steig; men kva som ligg til grunn for Steig-namnet er det ikkje lett å greie ut. Prof. Rygh nemner det i bøkene sine om norske stadnamn og seier: "Steig finnes som gårdsnamn i temmelig mange tilfelle i forskjellige deler av landet; de mest kjente er den allerede i kongesagaene nevnte gård Steig i Gudbrandsdalen og Steigen, også opprinnelig gårdsnavn, i Nordland. Etter opprinnelsen av stige, stige, kan navnet antages å sikte til beliggenheten i høyden, hvilket også slår til iallfall ved flere av de gårder som bærer navnet ..."

No ligg dei gamle Stei-gardane alle utmed Glåma, og har truleg gjort det, så dette med "beliggenhet i høyden" synes å høve lite her. Men ova gardane stig lia heller bratt, her gjekk ein gamal pilgrimsveg opp; og det er ikkje umogleg at anten sjølve stigninga på vegen, eller det at ferdafolket her steig av hestane, kan være opphavet til namnet ..."

Hvor lenge det har vært fastboende folk her er ukjent, men det eldste skriftlige beviset har vi i et kjøpebrev fra 1381 der gårdene Steig og Dalsegg er nevnt. Skatteliste fra 1528 fører opp to brukere på Steig, mens matrikkelen for 1665 viser 5 brukere. Samme matrikkel viser også 2 brukere i Lille Steigen. Disse eiendommene var i lang tid de eneste

eiendommene innenfor det område som vi nå kaller Steia. Og det var først noe før 1850 at Stortorhau-gen og Torsheim ble egne gårder.

Fra smeltehytta kom i drift på Plassen i 1748, og til den ble nedlagt etter brann i 1879, var Plassen og området det naturlige sentrum i bygda, og i dette tidsrommet ble det anlagt mange mindre bruk av bl. a. folk som hadde sitt arbeid ved hytta.

Den viktigste enkeltfaktor til den utvikling vi fikk på Steia fra andre halvpart av forrige århundre, var nok åpningen av jernbanen, som skjedde i 1877, og at jernbanestasjonen etter en del diskusjon i bygda ble bygd på Steia. Nå ble Steia et trafikkknutepunkt for trafikken til Folldal, Hjerkinng og videre over mot Dombås og nedover Drivdalen. I tillegg til at Alvdal i 1864 hadde blitt egen kommune, hadde nok stansen ved smeltehytta sin virkning.

På stasjonsområdet ble det oppført stasjonsbygning, vannstasjon, ilgodsbu, godshus, vedskjule/WC, fjøs for stasjonsmesteren, lokomotivstall svingskive og sagbruk - Lille Elvedalens Sleeper-sag, samt det vi kalte stasjonsfjøsset, og som sto øst for jernbane-sporene omtrent vis-à-vis stasjonsbygningen. Det ble slutt med å sende hele vognlaster med levende dyr (slaktedyr) til Oslo, og fjøsset ble revet i 1939.

Lokomotivstallen, som sto lengst nord på stasjonsområdet, ble revet i første halvpart av 1930-årene, og satt opp igjen i Søstuen etter at våningshuset der brant ned. Svingskiva kom formentlig bort omtrent på samme tid, mens virksomheten på saga ble innstilt ca. 1929, og revet ca. 1 år senere.

Den første vannstasjonen var oppført av tre, men ble erstattet av en i tegl like etter århundredskiftet. Da damplokomotivenes dager var forbi, ble også

denne revet.

Kiosken som Narvesen hadde på stasjonsområdet mellom stasjonsbygningen og ilgodsbua, er også for lengst borte.

På tida for åpningen av jernbanen, kom det også fart i handelsvirksomheten på Steia.

Lilleelvedalens Forbrugsforening hadde først i 1870-åra bygslet et jordstykke av Lillesteien. Dette kom noe senere til å omfatte eiendommene Uthaug, Opsal, Trangen østre og Trangen vestre. Her ble det satt opp butikkbygning, bakeri og bolig for bestyren.

Den gamle skolebygningen som sto på Ols-jordet ble kjøpt til butikk, og tjenestegjorde senere som bakeri, sist hos E. Bjerke, til den ble revet i 1971.

Lilleelvedalens Forbrugsforening gikk konkurs og innstilte virksomheten i 1885. Bestyrerboligen ble i 1899 utskilt som egen eiendom og solgt til Johannes Hårdnes, som startet skomakerverksted. Opsal skiftet eier flere ganger, og det ble der senere oppsatt ny bygning som var bakerforretning i mange år.

Simen Larsen Steien, som i 1877 kjøpte gården Klokkaregga - forøvrig den første gården som reiste seg på bakken ovafor Stei-gårdene - startet samme år forretning der. Den ble overtatt av Oline Dalen i 1903, og gikk da under navnet Olinebua. Hun drev der til 1914 da Einar Østby overtok. På dette stedet har det således vært sammenhengende handelsvirksomhet i over 100 år. Simen startet også hotelldrift og skyssstasjon på Steien Hotell, og satte opp hotellbygningen der våningshuset på Klokkaregga lå.

Det var tydelig muligheter og behov for ytterligere serviceinstitusjoner, og etter at Nils Dæhlie fra Vang fra 1889 først hadde drevet forretning i lokalene til den konkursrammede Lilleelvedalen Forbru-

gerforening, bygde han Nyborg.

I et skrift utgitt i forbindelse med handelshuset N. O. Dæhlies 100 års jubileum heter det:

"I ett år under kummerlige forhold drev de der, men alt året etter startet de med eget bygg (Nyborg) ovenfor jernbanelinja. Ett år senere stod den store tømmerbygningen ferdig og inneholdt da hotell og butikk. Huset kostet kr 5 500,-. Det var i alt 25 rom i huset. Nordafor huset ble det reist et stort pakkhus, stall og romslig vedskåle.

Det var hard konkurranse med Lars på Storsteigen som selv drev handel, dessuten så hadde sønnen Simen bygget Steien Hotell 12 år før og var således vel etablert.

Det ble utvidelser med ny stall, fjøs og en ruvende låve. I tillegg ble det bygget et nytt toetasjes hus for å supplere hotell. (Dette huset er senere flyttet lenger nordover og eies av Storstrøm).

Mye "storfolk" kom til Alvdal. Nå var det virkelig stordrift på Nyborg og mer jord og skog måtte kjøpes. Det var full gardsdrift i tillegg til hotell og handelsdrift. Den store trafikken til Folldal, Dovre, Oppdal og Sunndalsøra, krevde nye servicetiltak. Togene som kom til Alvdal, i alt tre stykker på sen kveldstid og om natta nødvendiggjorde overnatting på hotellet. Det var behov for hesteskyss oppover Folldalen og Nils Dæhlie satte derfor igang med privat skyss-stasjon. Det var et yrende liv hver morgen når stallguttene og skysskarene grytidlig føret hestene og satte seletøy og vogner i stand før de startet på den lange vegen oppover Folldalen til Hjerkin. Det var skyss-stasjoner på Ryeng, Krokhaug og på Dalholen.

Det var et malerisk syn når de flotte trillene i tospann med sølvbeslått seletøy og svartlakkerte tril-



Steigjela mot Grimshaugen, ca 1910. T.v. Elvardalens Kooperative Selskap, på den andre sida av vegen Olsrud, Gammelmeieriet og Nordby, fremst Kirkenær under oppføring, her begynte urmaker Sveen 1906-07. Etter Bygdefolkets Eige Familiealbum. (22506)

ler dro i rad og rekke ut fra Lille-Elvedal jernbanelinje og nedover Steigjela."

Fra jernbanen ble anlagt, var det veg nordover stasjonsområdet og med overgang nedafor huset som i dag tilhører Gudrun Thoresen. Litt lenger nord, der huset til Helga og Gunnar Løkken nå står, satte Syver Henriksen opp butikklokale og startet egen forretning like før århundreskiftet. Her var det

forretning til ca. 1930. På østsida av vegen satte han seg opp bolighus, og hadde så mye jord at det også ble et lite gårdsbruk.

I Steigjela praktisk talt vis-à-vis "Kirkenær" (Olaf Wangens hus) startet Elvardal Kooperative Selskap opp forretning i egne lokaler i 1902, eiendommen var kalt Elvebakken. Nytt forretningsbygg ble tatt i bruk oppe på Steia i 1919, og bygningene på Elve-

bakken er forlengst revet, og jordvegen tilhører nå Storsteigen landbruksskole.

Like før århundreskiftet, høsten 1896, ble en annen bedrift satt i gang i Steigjela, for da åpnet dørene til et nybygd meieri, på tomt kjøpt fra Olen. Dette ble avløst av nytt meieri på samme sted i begynnelsen av 1920-tallet, og det var i det nye meieribygget at vi fikk meierisalen, som Kjell Aukrust har gjort viden kjent.

Etter at Alvdal ble egen kommune, ble kommunestyremøtene holdt på forskjellige gårder i bygda, foruten i skolene og kirkestua. Kirkestua sto opprinnelig ved den gamle kirka, men ble flyttet opp på Steia da den nye kirka ble bygd og ferdig for vigsling høsten 1861.

I 1882 ble kirkestua solgt, og kommunehuset, som først fikk navnet Elvarhøi og senere Elvarhaug, ble bygd på denne tomte i 1883, og sto vel nokså uforandret til det ble revet i 1960. Foruten kommunestyresal, kontorer for kommunekasserer og ligningssekretær/formannskapssekretær, rom for boksamling, var det poståpneri i huset i to perioder, foruten leilighet. Før doktor Øvre bygde Øwretun var det både kontor og bolig for kommunelegen.

Første skolehuset på Steia var bygd i 1849 ovafor husa på gården Olen, og som nevnt foran, senere brukt som bakeri i mange år. Den gamle skolen ble avløst allerede i 1868. Oppsitterne i Steien krets gjorde da en stor innsats for skolen sin, idet de bygde ny, stor skolebygning ved Steibrua. Da krav om større plass senere gjorde seg gjeldende, ble det oppsatt tilbygg. I dette skolehuset holdt undervisningen til helt fram til 1924 da Alvdal storskole ble tatt i bruk. Så sent som midt på 1930-tallet bodde det folk i leiligheten i den gamle skolebygningen.

Andre gårdsbruk som ble tatt opp ved disse tider, og som vi vel kan si ligger innenfor det vi kaller Steia i mer utvidet betydning, er: Stortorhaugen, som har navnet etter Tore Jonsen, som gikk under navnet Stor-Tor. Han hadde i 1747 for sin levetid av Erik Olsen i Nordistuen bygslet en husmannsplass som lå like utafør gjerdet. Stor-Tor døde i 1780, og plassen kom bort. Navnet levde imidlertid videre og festet seg ved den nye gården som ble bygd her rundt 1830.

Thorsheim var opprinnelig en parsell fradelt Olen i 1840, og som Erik Ivarsen Dalen fikk tak i da han bygde Stortorhaugen. Da han ga fra seg Stortorhaugen, overdro han denne delen til datteren og bygde til henne her. Etter at lensmann Hagbarth Thoresen kjøpte eiendommen, satte han bl.a. opp et eget hus omtrent der det nye våningshuset står i dag, som var lensmannskontor helt til det ble flyttet til Breidablikk, som den neste lensmann, Ragnvald Thoresen, kjøpte.

Klokkargarden eller Fredheim er skilt fra N. Lillesteien, og den første bosettingen skjedde i 1840-åra. Kommunen overtok eiendommen i 1874, og den ble da lærer-/klokkerbolig. Eiendommen besto som gårdsbruk til den ble solgt til Hedmark fylke, som bygde Nord-Østerdal husmorskole her. Den ble tatt i bruk i 1951.

Ole Simensen fra Lillesteien bygde seg gård på Kvernbekktrøa i 1860-åra, og kalte den for Nyhus. Foruten at han var regnet for å være en dyktig snekker, startet han moderne garveri i Nyhus.

Noen villabebyggelse av betydning var det ikke snakk om rundt århundreskiftet, men vi ser da at det begynner å dukke opp noen.

Nord for kirka og opp mot jernbanelinjen var det



Steien sentrum med kirka, Steien Hotell og kommunelokalet Elvarhaug, nede ved Steibrua skolen. (23175)

en gang i 1890-åra oppført et bolighus som gikk under navnet "Stua hennes Maren Grøtting".

Ved utvidelsen av kirkegården i 1902 gikk tomta opp i denne, og huset ble solgt til stasjonsmester Olsen og satt opp igjen på Vedum. Nåværende eier av Vedum (Bjørn Folstad) har revet huset og bygd nytt bolighus m.v. på eiendommen.

Solheim, gnr. 7 bnr. 83 ble bygd på ei trø som tilhørte Borsen. Her satte Lars Steien opp hus til sønnen sin, Bernhard, som var utdannet urmaker. Stua som lå på den nyeste delen av kirkegården, innviet i

1964, var revet 2 år tidligere.

Jørgen Sveen satte i 1907 opp hus i Steigjela på eiendommen som ble kalt Kirkenær (gnr. 7 bnr. 157). Jørgen Sveen var utdannet urmaker og drev forretning her. Foruten handel med klokker, solgte han også optiske artikler og gull- og sølvgjenstander. Etter at Olaf og Inga Wangen overtok eiendommen, drev Inga en tid manufakturforretning på stedet.

Ca. 1870 satte Embret Støeng opp hus som fikk samme navn. Ragnvald Thoresen kjøpte stedet i

1911 og kalte det Breidablikk. Her holdt lensmannskontoret til helt til 1981 da det ble flyttet til kommunens nybygg i sentrum på østsida av jernbanestasjonen.

Nord for Breidablikk ligger Steiheim nordre. Bernh. Steien fikk skjøte på eiendommen i 1907, men før den tid hadde Per Persheim eid den.

Kommunelegen dr. Øvre kjøpte ca. 30 mål jord av Storsteigen og bygde eiendommen Øwretun i 1908-10. Her var det legekantor og bolig for distriktslegen til lenge etter krigen, men det var bare Øvre som drev gårdsbruk på stedet.

Nyheim, eller "Sentralen", som eiendommen ble kalt i daglig tale, ble bygd i 1899 på tomt skilt fra Klokkaregga. Her var det telefonsentral fra 1913 til 1966.

Oppe på bakken ovafor stasjonen ligger de to eiendommene Fagerhøy og Skogly, oppført henholdsvis 1902 og 1910. Eiendommene Furuheim og Furulund i nærheten ble bebygd i noen lunde samme tidsrom. Sistnevnte eiendom eksisterer ikke i dag.

Per Haldosen begynte å bygge gården Brandsnes antagelig midt på 1880-tallet, og etter at sønnen Jørgen overtok, fikk han kjøpt til jord både rundt husa og andre steder, slik at det ble en gård av det.

De siste boligeiendommene som kan nevnes, og som kom til like før og etter århundreskiftet, er Solli, Gimle og Solhøi, som alle ligger på østsida av jernbanelinja vis-à-vis Steigen skole.

Rundt århundreskiftet synes det også å ha blitt mer liv i ulike lagsvirksomheter i bygda. I hvert fall har en fra denne tida skriftlige kilder om det. I 1893 ble ungdomslaget Dovreguten stiftet, og de bygde sitt eget forsamlingslokale der Kari Randmæl nå

har sin eiendom. Huset ble revet formentlig litt før 1930.

Avholdsbevegelsen hadde rundt århundreskiftet stor tilslutning, og i 1894 ble Losje Folkeven av I.O.G.T. stiftet, og "Ljosheim" eller losjehuset som det hette i dagligtale ble bygd noen år senere. I tillegg til det huset opprinnelig var tenkt brukt til, ble det i mange år nyttet som kinolokale for bygda, og det er nok fortsatt mange som har erindring om kinokjøene under krigen. Nå har losjehuset kommet til heder og verdighet igjen - om enn på en annen måte - idet det er overtatt av Alvdal turforening, som har satt det opp igjen som et ypperlig utfartssted på østkjølen.

Folkeheimen - Folkets hus - kom en del år senere, idet det ble bygd i 1916-1917. Huset sto der Simen Storsteigen hadde fjøset sitt da han drev Steien Hotell. Da eieren av hotellet kvittet seg med jorda, var det Alvdal arbeiderparti som overtok og satte i gang med bygging av det nye huset. Tømmeret i fjøset ble nyttet i den nye to-etasjes bygningen. Her ble det startet bakeri og kafé, og i 2. etasje var det festsal. Huset hadde en tid også utleieleiligheter, og ei tid drev Avle Tronsmoen skredderverksted i østre enden av bygningen.

Etter at Ola Hauen en kort tid hadde eid huset, solgte han i 1925 til Marit Bjerke, som etter ca. 10 år solgte det til søstrene Jørgenshaug fra Tynset, som fortsatte kafédriфта på stedet. Slutten på huset var at Alvdal Handelslag overtok det i 1953 for utviding av forretning og parkeringsplass.

I forbindelse med Folkeheimen kan det vel være på sin plass å nevne kommunestallene, selv om de ikke har noen direkte tilknytning til hverandre. Disse lå nemlig mellom kirkegårds-muren og Folkehei-

men. Når de første stallene ble satt opp, og når de ble utvidet, har en ikke lykkes å finne noe om, men et kart over kirkegården fra 1899 viser bare en liten stall. Av professor Pedersens kart over Steia (kartgrunnlag formentlig fra sist på 1930- eller først på 1940-tallet) viser en stallbygning på mellom 35 og 40 m lengde. Mot vest og i vinkel med stallene var uthus som inneholdt vedskjule for kommunehuset, WC for kirken og kommunehuset, rom for utstyr for brannvesenet samt offentlig pissoir. Det siste uthuset som sto her var bygd ikke så lenge før krigen. Så vel stallene som uthuset som sto her var bygd ikke så lenge før krigen. Så vel stallene som uthuset ble revet på samme tid som Folkeheimen.

En nå temmelig gammel og karakteristisk bygning i sentrum er den gamle bankbygningen. Den er oppført i 1917 av Lillelvedalens Privatbank, senere Alvdal Sparebank, etter at banken etter stiftelsen i 1904 hadde holdt til i prestegården, idet det var sokneprest Eggen som stiftet banken.

I samme tidsrom kom det også opp et par boligeiendommer i samme område. I 1917 bygde dyrlege Hannestad eiendommen Glimt, og omtrent på samme tid bygde fotograf Bredstrøm Ansberg. Ansberg slik Bredstrøm bygde, er revet for flere år siden og nytt våningshus er satt opp.

Noe tidligere, ca. 1910 bygde o.r.sakf. Båstad opp eiendommen "Heimen". Den har senere gått opp i "Løvhøi" som ligger like ovafor og som ble bebygd i begynnelsen av 1920-åra.

Like syd for Løvhøi ligger eiendommen Solli. Her kjøpte smed Martin Johnsen tomt av prestegården og satte seg opp stue, smie og uthus. I dag hører det til en svunnen tid, men i mange år var det nok rikelig med arbeid til smeden og hovslageren

på Steia.

Vi må vel si at endringene på Steia i mellomkrigsåra, var heller små. Noen nye bolighus kom opp, endringer på allerede eksisterende hus ble foretatt, og en del ble revet og gikk inn i andre eiendommer.

To forsamlingshus som ble bygd i dette tidsrommet, må nevnes. Dette gjelder Alvdal misjonshus, like syd for Kvernbecken, og som pinsemenigheten satte opp i 1922, og Fredly som Alvdal Indremisjon satte opp i 1935 på tomt skilt fra Nyhus. Begge husene er senere ombygd og modernisert.

Ser vi på luftfoto over Steia fra 1953, er Steia fortsatt tilnærmet slik det var før krigen. Fortsatt er det stort sett bare de gamle veiene som eksisterer, Steigårdene og Prestgården har fortsatt sine jorder nesten ubeskåret, og Brennajordet er praktisk talt uten bebyggelse. Det samme gjelder boligfeltet på Grindegga.

På flyfotos 12 år senere ser vi vesentlige forandringer. Nå har riksveg 3 kommet. Men det er vel fra denne tida at de store forandringene skjer i sentrum. Restene av gårdsbruket i Brenna forsvinner, og hele området både her og på tilstøtende jorder nordover på begge sider av jernbanelinja blir bebygd. Hele forretningsstrøket på Steia begynner etter hvert å få det utseendet det har i dag.

Av de gamle bygningene i sentrum er det i dag praktisk talt ingen som er bevart noen lunde i opprinnelige form og utseende.

Steien Hotell og Stasjonsbygningen er vel stort sett slik som de eldste i dag husker dem. Det samme gjelder vel på østsida av jernbanelinjen den gamle bankbygningen og Soløst, oppført i 1915, og der fortsatt også den gamle slakteribygningen står.

Skriftlige kilder om veg forbi Steia finnes i skriv

av 1806 av karttegnerne Ramm og Brynie, der det heter: "..... fra Kveberg til Tønset Hovedkirke, forbi gårdene Nesteby, Sørhus og Steien er der en god kjørevei. Ved sidstnevnte Gård lader man oversette over Glåmmen, dog kun udi Båd, og hvor da Hestene må svømme." Om en veg rodelagt i 1829 skriver Einar Steimoeggen i Alvdalsboka: "Frå Steibrua gjekk det ein bygdekjøreveg sørover like ved husveggene på Steigardene og Lillesteien, forbi gammelkyrkja, mellom husa på Randmæl og videre forbi husa på dei tre Sørhusgardane. "Denne gikk formentlig omtrent der riksveg 3 nå går på søndre prestegårdsjordet.

Fra gammelt gikk det en gjele "Kugjele" rett oppover fra prestegården og oppover til et sommerfjøs der utmarka begynte, og der Bjørn Follstad har sin boligeiendom. Gjelen er stort sett grense mellom gårdsnummerne 7 og 9.

På flyfoto fra 1953 sees veg som går langs vestsida av kirkegården. Den kom bort ved utvidelsen av kirkegården i første halvdel av 1960-åra. Vegen krysset jernbanesporet (sidesporet) langs kirkegården og sammen med vegen langs stasjonsområdet krysset den de østre sporene og fortsatte nordover på østsida av jernbanelinjen.

Etter at den nederste husrekka i Brennajordet begynte å komme opp, gikk det noen år veg på utsida av husene til Odd Øian og Gudrun Thoresen og sydover Brenna omtrent etter dagens trasé, og knyttet sammen med den langt eldre vegen sydover på østsida av jernbanelinjen fra overgangen ved stasjonen. Vegen over jernbanelinja nedafor de nevnte to husa ble stengt da ny veg sist på 1960-tallet kom og ble knyttet sammen med fylkesvegen nedafor Øwretun.

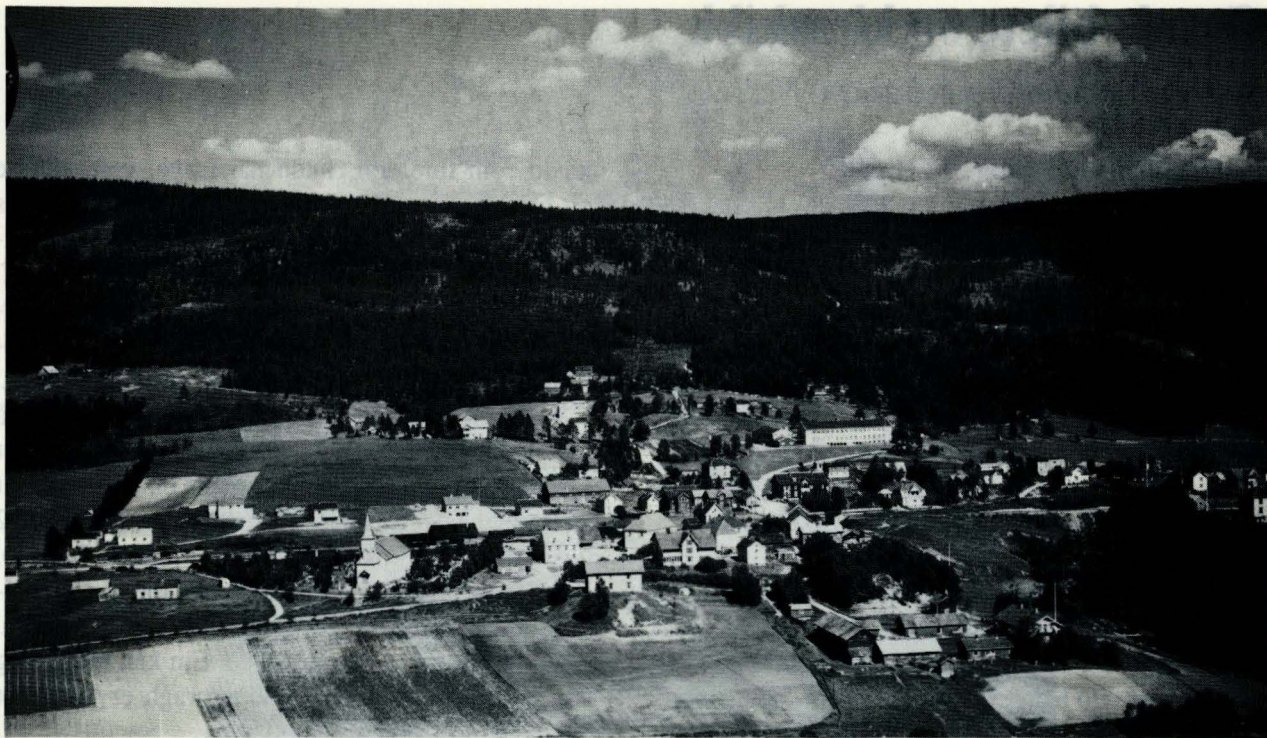
I tillegg til den menneskelige virksomhet, som har forandret terrenget vesentlig, har også naturkreftene gjennom tidene gjort sitt. Før Storofsen i 1789 rant Kvernbekken mellom gårdene Sørhuus og Randmæl, men da tok den nytt får som den senere stort sett har hatt. - I august 1940 førte et kraftig regnvær til at bekken kom nedover jordet ved husmorskolen, tok med seg veg- og jernbanefyllingen nord for Steigen skole, og tok videre med seg store jordmasser fra prestegårdsjordet, og førte disse nedover mot Glåma. Vegen til Steigen skole i dag går stort sett langs kanten av det som var prestegårdsjordet.

For den som husker "det gamle Steia" er det vemodig å tenke på de fine, velstelte havene som er blitt ofret for utviklinga. - Stasjonshaven er ikke lenger hva den var, og Nyborghaven og havene ved Østby og Uthaug eksisterer ikke lenger. Haven ved Steien Hotell er også bare en rest av hva den var. Går vi litt lenger ut fra sentrum, må også havene ved Breidablikk, Øwretun og Thorsheim nevnes.

Som avslutning på dette forsøket på å skrive litt om utviklingen på Steia, har jeg lyst til å komme med et lite personlig hjertesukk.

Så sent som i 1930-åra, og vel under krigen, mens mange enda hadde noen få husdyr og for lite jord til å fø disse, var det kjærkomment å få slå og høste graset både langs jernbanelinja og i vegkantene, foruten at all den dyrkede jorda ble skikkelig utnyttet.

Selv om det primære var å skaffe mat til husdyrene, var dette også med på å holde det ryddig og velstelt, og gi uønskede planter langt mindre muligheter til å spre seg enn de har i dag. Jeg tenker bl.a. på



Flyfoto fra 1953. Foto: Widerøe Flyselskap.(15948).

den gulblomstrende planten reinfann, som vi nå har fått over alt i sentrum, og som tilsynelatende stadig sprer seg videre. Slik den har utviklet seg, er det vel ingen som synes at den er til noen pryd. Personlig synes jeg den får det til å virke høyst ustelt der den står blant prydbusker og blomster. Dersom vi skal få et pent sentrum, mener jeg at ressurser må settes inn for å få bukt med denne planten så vel blant blomster og prydbusker som i vegskråninger. Hvordan dette kan gjøres, har jeg imidlertid ingen oppskrift på.

Slik Kvembekkdalen nå har stått i flere tiår, er

den heller ikke til noen pryd, og en opprydding her må vel også inngå i planene om å få til et penere og mer velstelt sentrum.

Det meste av kildematerialet til foranstående forsøk på å lage en kort oversikt over utviklingen på Steia, er hentet fra Alvdalsboka av Einar Steimoengen, mens noe er fra Odd Sevilhaugs fotosamling.

Utenom mere tilfeldige skriftlige kilder, bygger det på egne erindringer, som er frisket opp og kontrollert ved samtaler med andre av min generasjon.